

УДК:

ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЦУКРОБУРЯКОВОЇ ПІДГАЛУЗІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

С.Ю. Соколюк, асистент

Уманський державний аграрний університет

1. Постановка проблеми. В нових умовах господарювання все більшого розвитку набуває інвестиційна діяльність. Запровадження інвестицій в аграрну сферу ще не отримало широкого розповсюдження через ряд об'єктивних і суб'єктивних причин. Техніко-економічні зміни відбуваються здебільшого за рахунок власних коштів підприємства. В умовах нестабільності економіки гальмується модернізація виробництва, обмежується доступ технологій високого рівня [1].

Інвестиційна стратегія розвитку цукробурякового виробництва має впливати із загальної стратегії його розвитку. Очевидно, що в силу природно-кліматичних, географічних, історичних і економічних особливостей для цукробурякового підкомплексу нашої країни оптимальною є стратегія зорієнтована на повне забезпечення внутрішнього ринку і експорту значної частини цукру. Але зазначена стратегія розвитку галузі повинна мати відповідне інвестиційне забезпечення, без якого вона не може бути реалізована.

Цукробурякове виробництво Вінницької області зокрема, та України в цілому, як і весь агропромисловий комплекс, переживає нині не найкращі свої часи. За останні роки відбулося значне зменшення виробництва цукру, скорочення посівних площ під цукровими бурякам, зниження їх врожайності. Виробництво цукру та цукрових буряків стало збитковим, внаслідок чого цукрові заводи і бурякосійні господарства опинились перед загрозою банкрутства. Основною із причин такого становища – застаріле устаткування. За даними статистики зношеність устаткування на українських цукрових заводах перебільшує 80%. Отримання цукру з буряків на них становить 65% проти 85% на підприємствах західноєвропейських країн. Одним із шляхів виходу з кризи як цукробурякового виробництва, сільського господарства та економіки Вінницької області зокрема є інвестування.

2. Аналіз останніх досліджень. На сьогодні організацію цукробурякової підгалузі, питання розвитку та підвищення ефективності функціонування бурякоцукрового

підкомплексу, інвестиційну діяльність в цукробуряковому виробництві досліджуються багатьма вченими – економістами, серед них П.Т. Саблук, М.Ю. Коденська, Є.В. Імас, О.С. Багатиренко, В.Д. Слюсар, В.П. Пиркін, О.С. Заєць, М.Г. Лобас та ряд інших. Проте не всі ще питання в повній мірі вирішені.

3. Постановка мети. Україна готується до вступу в Світову організацію торгівлі. Перед виробниками сировини і цукровими заводами виникають проблеми забезпечення конкурентоспроможності, виробництва безпечної і якісної продукції. Інвестиційна діяльність в аграрному секторі обумовлена багатьма факторами природного, економічного і соціального характеру. Виникає необхідність вивчення галузі для залучення інвестицій, їх реалізації [3].

4. Основний матеріал. На сьогоднішній день спостерігається значне збільшення інвестиційних вкладень в економіку Вінницької області. Починаючи з 2001 р. інвестиційні вклади зростали, і в 2005 та 2006 рр. порівняно з 2000 р. їх частка зросла відповідно на 463,4% і 682,7%, або в 4,5 та 7 разів. Дане зростання можна пояснити зацікавленістю інвесторів та приватизаційними процесами в державі.

Інвестиційні надходження в сільське господарство теж з кожним роком зростають, хоча дещо меншими темпами ніж в економіку всієї Вінницької області. Так капіталовкладення в 2005 та 2006 рр. зросли порівняно з 2000 р. відповідно на 400,8% і 565,5% або в 4 та 5,5 рази. А в 2002 р. відбулось зниження обсягів капіталовкладень в сільське господарство на 14,3%, хоча загальний розмір інвестицій по області зростав.

Якщо порівняти розмір капіталовкладень в економіку області і в сільське господарство, то бачимо, що частка інвестицій в сільське господарство знизилась. Найвищий відсоток був в 2000 р. – 16,6%, потім спостерігається значне зниження, тобто сільське господарство ставало інвестиційно непривабливим для інвесторів, і в 2003 р. був найменший показник – 7,3%. З 2004 р. ситуація почала покращуватись, і в 2006 р. частка інвестиційних надходжень в сільське господарство зросла до 13,7%, хоча капіталовкладення в економіку області зростають значно швидшими темпами. Це ще раз доказує інвестиційну непривабливість і занепад сільського господарства нашої держави.

Залучення інвестицій суб'єктів господарської діяльності у виробництво та природно-ресурсний потенціал цукробурякового підкомплексу залежить від багатьох чинників, зокрема: фінансової стабілізації, гнучкості та стимулюючої направленості податкової політики, завершеності реформування форм власності. Створення сприятливого інвестиційного клімату в агропромисловій сфері та активізація інвестиційної діяльності всіх господарюючих суб'єктів, враховуючи сучасне фінансове та матеріально-технічне становище підприємств, потребує вирішення завдання якісної зміни

підходів до управління АПК в цілому, кожної його галузі та господарюючого суб'єкта, їх адаптації до ринкових умов. Формувати дієвий механізм управління інвестуванням відтворення ресурсного потенціалу цукробурякового виробництва слід з урахуванням екологічної складової, адекватного умовам сучасного економічного стану, враховуючи специфіку виробництва, спроможного створити економічно вигідні умови для стимулювання щодо нагромадження капіталу та зростання ефективності його використання [4] (Таблиця 1).

Таблиця 1

Динаміка інвестиційних надходжень в цукробурякову підгалузь Вінницької області

Рік	Всього інвестиційних надходжень, тис.грн	У тому числі:		Цукробурякова підгалузь у % до:		
		в сільське господарство	в цукробурякову підгалузь	2000р.	всіх інвестиційних надходжень	інвестицій в сільське господарство
2000	365365	60564	20608	-	5,6	34,0
2001	554590	79601	20522	99,6	3,7	25,8
2002	635266	57961	17642	85,6	2,8	30,4
2003	856985	62499	15937	77,3	1,9	25,5
2004	1155381	135178	24070	116,8	2,1	17,8
2005	1693173	242756	29498	143,1	1,7	12,2
2006	2494467	342507	48936	237,5	2,0	14,3

Аналізуючи дані табл. 1 можемо зробити висновок, що інвестиційні надходження в цукробурякову підгалузь Вінницької області починаючи з 2000 року коливаються з кожним роком. Так по 2003р. відбувається зниження їх обсягів на 22,7% порівняно з 2000р. Починаючи з 2004 року відбувається зростання обсягів капіталовкладень в підгалузь, і в 2006 році вони зросли в 2,4 рази або на 137,5% порівняно з 2000 роком.

Але, якщо порівняти розмір інвестиційних надходжень в цукробурякову підгалузь з надходженнями в сільське господарство та в економіку Вінницької області, то можемо зробити висновок, що вони не пропорційні. Так інвестиційні надходження в цукробурякове виробництво порівняно з сільським господарством зменшились у

процентному відношенні. Якщо в 2000 році частка становить 34,0%, а в 2006 році даний показник становить лише 14,3%.

Аналогічна ситуація і у відношенні капіталовкладень цукробурякової підгалузі до всіх інвестиційних надходжень в економіку Вінницької області. У процентному співвідношенні інвестиції „солодкої ” галузі з кожним роком зменшуються, так в 2000 році даний показник становив 5,6%, а в 2006 році – 2,0%.

Як свідчить проведений аналіз, надходження інвестицій в цукробуряковий комплекс є недостатніми і як показало дослідження, інвестиції надходять, але їх частка в цукробуряковому виробництві не велика.

Сучасну ринкову економіку неможливо уявити без іноземних інвестицій, які поширені як у промислово розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються. Незважаючи на певну небезпеку від іноземних інвестицій для економіки країн, що розвиваються, їх залучення є позитивним явищем. Іноземні інвестори пропонують нові енергозберігаючі технології, передові методи управління й організації праці, загострюють конкуренцію на внутрішньому ринку, створюють робочі місця і платять податки до державного і місцевих бюджетів. Пошук нових, ефективних шляхів залучення іноземного інвестування за допомогою податкових важелів повинно бути пріоритетним завданням держави. Зокрема податкова система має базуватися на науково обґрунтованих принципах, враховуючи зарубіжний досвід.

Найбільш привабливими для інвестування цукробурякової підгалузь є цукрові заводи та підприємства, які займаються переробкою вторинної продукції. На діючих цукрових заводах в основному застаріле обладнання, тому їх потрібно негайно модернізувати. Також переробка вторинної продукції (жому, меляси) дає різні види ринкової продукції, що обов'язково підвищує доходи підприємства.

Так як Вінниччину здавна називають „цукровим Донбасом”, через наявність великої кількості цукрових заводів і відповідно господарств, які забезпечують переробні підприємства сировиною – цукровими буряками, вона є інвестиційно приваблива для вкладників. Поряд з вітчизняними інвесторами капіталовкладення в цукробурякову підгалузь Вінницької області здійснюють і іноземні компанії (табл. 2).

З даних табл. 2 бачимо, що в економіці Вінницької області вливаються значні іноземні інвестиції - 116392,3 тис. дол. США, що є позитивним чинником для розвитку регіону. На 1.07.2007 року вкладення в виробництво цукру становили 745 тис. дол. США, що становить лише 0,6% від усіх іноземних інвестицій області.

Таблиця 2

Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку Вінницької області на 1.07.2007 року

	Обсяг вкладень, тис. дол. США	у % до загальної суми надходжень
Всього	116392,3	100
У тому числі: у виробництво цукру	745,0	0,6

Для залучення та використання інвестицій в АПК України необхідно створити правові умови, які відзначалися стабільністю правового, політичного та економічного режиму й зацікавленістю всіх структур влади в їх ефективному використанні. Становленню привабливого інвестиційного клімату в Україні сприятиме раціональна інвестиційна політика з переважно регіональною спрямованістю, яка базується на реформуванні структури власності на основі приватизації та концепції технічного переозброєння сільськогосподарського виробництва із залученням коштів іноземних інвесторів. Така політика забезпечить підвищення інвестиційної активності при одночасному залученні іноземних інвестицій. При цьому слід врахувати цілі та завдання структурної трансформації і цільових програм міжгалузевого розвитку, шляхом зростання обсягів інвестиційних ресурсів, які формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі.

Обґрунтування потреби у технічних засобах, насінні, мінеральних добривах, хімічних речовинах для захисту рослин, інших матеріальних ресурсах для застосування новітніх технологій вирощування цукрових буряків, а також матеріально-технічних ресурсів, пов'язаних з їх переробкою на цукрових заводах, слід здійснити комплексно з дотриманням пропорційного забезпечення кожним видом ресурсів загального технологічного ланцюга виробництва цукру. Після цього слід визначити, якими матеріально-технічними ресурсами можливо забезпечити за рахунок вітчизняного виробництва і власних коштів, а якої частини їх не вистачає, щоб поповнити іноземними інвестиціями. При цьому особливо ретельно потрібно поставитись до можливостей використання матеріально-технічних ресурсів вітчизняного виготовлення, що тісно пов'язане з цінами їх придбання і якісними характеристиками [2].

При достатньо розробленій правовій базі в інвестиційній діяльності є недоліки нормативно-методичного характеру в залученні і використанні цих коштів в певних галузях і підприємствах, не розроблена система координування регіональної інвестиційної діяльності, підготовки і реалізації інвестиційних проектів.

В цукробуряковому виробництві інвестиційна діяльність обумовлена комплексним підходом до залучення коштів, а це потрібно враховувати в розробці проектів реконструкції і розвитку цукрових заводів [1].

5. Висновки та пропозиції. Створення ефективного механізму залучення та використання інвестицій дає змогу з урахуванням особливостей трансформування регіональної економіки та регіональних соціально-економічних програм узгоджувати інтереси інвесторів з інтересами і ресурсним потенціалом території. На територіальному рівні слід здійснювати маркетинг інвестиційного ринку, системно вирішувати завдання економічної та науково-технічної експертизи окремих проектів, розміщення та освоєння інвестицій у регіоні. При цьому слід пам'ятати, що кожен інвестор має власні пріоритети.

Сьогодні необхідно розробити державну політику, яка повинна захищати вітчизняного виробника, створювати сприятливі умови для залучення інвестицій в розвиток цукробурякового виробництва, а також в підприємства переробки вторинної продукції після виробництва цукру.

Список використаних літературних джерел:

1. Шаров В.Ф. Инвестиции и развитие свеклосахарного производства в России // Сахарная свекла. – 1997. - № 4. – С. 4.
2. Заєць О.С. Проблеми розвитку агропромислової інтеграції в бурякоцукровому комплексі України. – К.: Держхарчопром. – 1997. – 28 с.
3. Семенов А. Міжнародні прямі інвестиції // Економіка України. – 1998. - №7. – С.77.
4. Коденська М.Ю. Розвиток цукробурякового виробництва в Україні // Соціально-економічна ситуація та шляхи подолання кризового стану в АПК України. – К.: ІАЕ, 1999. – С. 167-172.

Розглянуто питання інвестиційної ситуації у цукробуряковій підгалузі Вінницької області. Проаналізовані канали інвестиційних вкладень в економіку області, та яка частка припадає на цукробурякове виробництво.

Рассмотрены вопросы инвестиционной ситуации в сахарной отрасли Винницкой области. Проанализированы каналы инвестиционных вложений в экономику области, и какая часть принадлежит сахарному производству.